

De nieuwe NIVRA-voorzitter Willem van Wijngaarden

'De accountant is een waakhond, geen bloedhond'

Frans Heitling

Willem van Wijngaarden is sinds kort de nieuwe voorzitter van het NIVRA. Een man uit de wereld van het midden- en kleinbedrijf. Accountancynieuws spreekt met hem. Het gaat nu eens niet over de WTA. De BTA komt wel aan bod, net als fraudemelding, de rollen van het NIVRA en de veranderde cultuur in het accountantsberoep.

HET WAS NA de grote kantoren wel weer eens de beurt voor een voorzitter uit een andere hoek. En dat is Willem van Wijngaarden. Hij is venoot en partner bij Van Elderen accountants | belastingadviseurs, een middelgroot kantoor van zo'n 55 medewerkers dat zich in de regio's Gelderland en Overijssel vooral richt op het midden- en kleinbedrijf. Van Wijngaarden is geen onbekende in het bestuurderswereldje. Hij heeft een respectabele staat van dienst. Zo was hij even voorzitter van de SRA (2002-2003). Daarna bestuurslid en waarnemend voorzitter van het NIVRA. En nu dus de grote baas.

Politieteaak

Zijn werkkamer is sober. De kantoorvilla stamt uit het begin van de vorige eeuw en staat in een groene wijk, net buiten het centrum van Apeldoorn. We spreken als eerste over de BTA en dan vooral de verplichte fraudemelding. 'Wij hebben geen problemen met de uitbreiding van de meldingsplicht naar ruimere assurance-opdrachten of zelfs samenstel-opdrachten', zegt Van Wijngaarden. 'Maar we willen wel een exonatieclausule. Accountants zijn ook gevrijwaard tegen mogelijke klachten achteraf in het kader van controleopdrachten. Dit is vooral van belang wanneer er fraudes worden gemeld waar justitie uiteindelijk niets mee doet. Het moet dan niet

zo werken dat de klant terug kan komen met: "Je hebt ons beschadigd." In een rechtstaat, waarin je een taak krijgt toebedeeld - eigenlijk een politieteaak -, moet je wel vrij kunnen opereren.'

Gevrijwaard

Hij vervolgt: 'Wanneer wij fraude signaleren en de directie van een onderneming doet daar niets aan dan zeggen wij: "Bij die klant is iets mis." Die klant vindt van niet en zegt: "Laat justitie maar komen." We geven onze opdracht terug en gaan naar

'Speuren naar fraude is geen wettelijke taak van de accountant.'

het meldpunt met de boodschap dat het in dat geval niet goed is. Dat is onze verantwoordelijkheid, die willen we zelfs ook uitbreiden. Maar op het moment dat justitie daar niets mee doet en zou zeggen "zo erg is het nou ook niet geweest, nou overdrijfje accountant! Het is goed dat je het gemeld hebt maar wij vinden het geen punt", dan moet de accountant wel gevrijwaard zijn.'

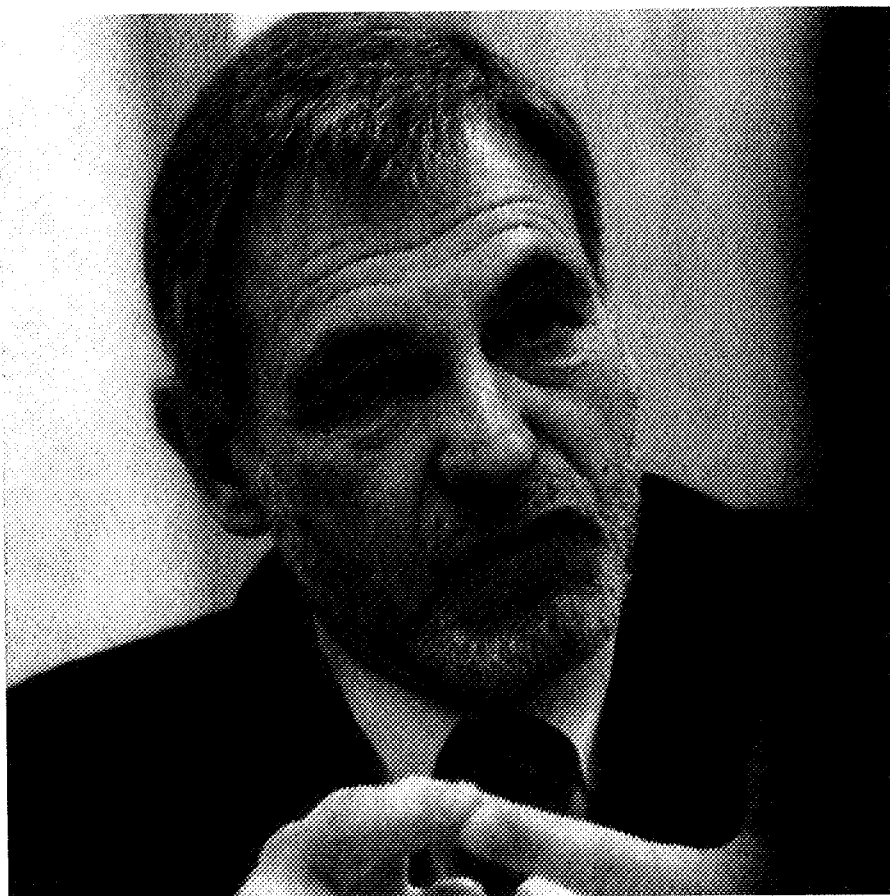
Maar als die accountant toch ongelijk heeft?

'Dat zou kunnen. Misschien klopt het niet helemaal. Weet u hoeveel van de

FIOD-onderzoeken uiteindelijk tot een juridische zaak komen? Dat ligt tussen de 20% en de 30%. De rest wordt geseponneerd of is niet ontvankelijk. Maar de FIOD vond wel dat zij een aanleiding had voor een inval. Met toestemming vaak van de officier van justitie. Je moet als accountant aan fraudemelding meewerken, maar dan wil je niet via de achterdeur nog allerlei claims krijgen.'

Het publiek snapt niet dat accountants fraude niet altijd kunnen ontdekken.

'Een accountant wordt opgeleid om te certificeren wat goed is. De opleiding is erop gericht een jaarrekening en andere verantwoordingen te controleren zodat daar een stempel op kan worden gezet. Dat is onze professie en dat is ook het enige dat is vastgelegd in de wet, artikel 2 BW 9. De accountant moet een jaarrekening controleren, dat is de enige wettelijke taak. Is de jaarrekening goed of niet? Daarin past niet het speuren naar fraude. Wij zijn een waakhond namens het maatschappelijk verkeer, niet een bloedhond die snuffelt naar de fouten. Natuurlijk heeft een accountant van nature iets met wantrouwen. Maar een politieagent gaat naast een 50-kilometerbord staan met waarnemingsapparatuur en kijkt dan of mensen niet 54 of 56 rijden na meetcorrectie. Dat is zijn professie; hij staat daar om te zoeken naar de fouten. Een accountant is bij de controle van een jaarrekening gericht op de vraag of de jaarrekening een getrouw beeld geeft en is dus niet gericht op de fouten. Dat doet hij pas op het moment dat hij daar een bijzondere opdracht voor krijgt.'

Maar waar heb je dan een accountant voor?

'Natuurlijk, het maatschappelijk verkeer verwacht dat je fraude onderzoekt. Er komt ook een nieuwe fraudeverordening. Accountants moeten verplicht naar die fraudecursus toe. We moeten een duidelijk stramien uitzetten dat als er fraude ontdekt wordt, het duidelijk is welke procedure moet worden gevolgd: bespreken met teamleider, klant, Raad van Commissarissen, enzovoort.'

Hoe moet dat in het MKB?

'Ik heb geen moeite met een verplichte fraudemelding bij samenstelopdrachten, maar dan wel met een exoneratiebeding. De fraudes die ik in dertig jaar ben tegengekomen zijn gecorrigeerd na ontdekking. Als een DGA in de kas graait en slechte dingen doet, zeggen we er nu ook iets van, dat brengen we ter sprake. Wanneer een fraude wordt geredresseerd, is het dan al fraude? Het zijn nog steeds boekingen en bij het ontdekken wordt zo'n boeking veranderd. Dat heeft altijd te maken met "dit kan fiscaal niet" of "dit kan qua sociale verzekeringswetten niet". Als iemand iets fiscaal ongeoorloofds doet dan kan

hij daar boetes voor krijgen. In het ergste geval komt hij voor de rechter en daar wijs je een klant op. Wanneer er dan gecorrigeerd wordt, hoeft er ook niet gemeld te worden. Je wilt als Van Elderen accountants in Apeldoorn toch niet dat wanneer er over twee jaar fiscaal gecontroleerd wordt de inspecteur zegt: "Accountant ik zie hier een dossier, ik zie dat jij het ook gezien hebt en je hebt er niks aan gedaan." Ik kan dan niet met droge ogen een andere klant adviseren want ik weet dat de fiscus dan ook wel weer langskomt. Dan krijgt de

'Een MKB-accountant is veel kwetsbaarder dan zijn collega op een groter kantoor.'

klant problemen met de fiscus. Als ik een bank verkeerd informeer, wanneer ik de post onderhanden werk maar voldoende opkrik of wanneer een klant dat doet. Dan ziet de bank dat er zekerheden zijn. Dat gaat een keer goed, maar ook een keer verkeerd. En dan zegt die bank: "We moeten die klan-

ten van Van Elderen maar een keer beter bekijken." Een MKB-accountant is daarin veel kwetsbaarder dan zijn collega op een groot kantoor. Als er bij één van de grote vier in Apeldoorn wat gebeurt dan is dat een incident. De voorzitter van zo'n kantoor zegt dan dat die accountant dat niet goed gedaan heeft, neemt maatregelen en gaat over tot de orde van de dag. Een klein kantoor kan haast wel inpakken.'

Zegt u tegen uw NIVRA-MKB-collega's: "Ga voor de vergunning"?

'Ja. Er moet geen verschil zijn tussen A-en B-accountants. Ik denk dat je voor het hoogste moet gaan. Alhoewel ik mij realiseer dat er kantoren zijn met misschien één controleopdracht die dan zeggen: "Kan ik dat wel?" Kantoren moeten een vergunning aanvragen, maar wel goed kijken hoe ze hun kwaliteit kunnen handhaven. Dat zullen ze niet alleen kunnen. Dan moeten ze samenwerken met andere kantoren. Nu al geldt voor een eenmanskantoor dat het moet zorgen voor de continuïteit. Wie is het die je vervangt? Wie is het waarmee je vaktechnisch overleg voert, wie is het die je dossiers mee parafeert? Zo kan ook een klein kantoor een vergunning aanvragen. Misschien dat er toch wel kleine kantoren zijn die het te lastig en te duur vinden die €1800,- voor de vergunning. Dat komt erbij. Een klein kantoor moet ook nu al zijn dossiers voor elkaar hebben, zijn kennis bijhouden, 40 PE-punten bij elkaar sprokkelen en voldoen aan de toetsingseisen van SRA, NOvAA of NIVRA. Daar komen nieuwe eisen bij. De Wet ID, de Wet MOT zijn er al bijgekomen en opgenomen in de toetsing.'

Zijn kantoren die niet aan de eisen voldoen slecht in hun dienstverlening?

'Dat moet je aan hun klanten vragen. Het kan best zijn dat die goed geholpen zijn. Toch word je van de CTK-verslagen (Commissie Toetsing Kwaliteit, red.) niet vrolijk. Er zijn veel kleine kantoren die niet goed scoren. Er zijn kantoren die niet willen, die komen voor de tuchtrechter. Er zijn er ook die zeg-

gen: "Ik kom er niet aan toe, te moeilijk." Als je met elkaar regels afspreekt moet je die handhaven. Als er een groep is die niets wil vastleggen, dan moet je toch zeggen: "Dat hadden we anders afgesproken." We zitten in een wereld die afspraken vastlegt. Contracten worden opgeschreven, afspraken worden gemaakt. Daar moeten we als accountants niet zielig over doen. Je kiest voor een vak als accountant. Dat heeft alles te maken met het toetsen aan normen. Dan moet je ook dat toetsingsproces vastleggen. Dat mag je van elke accountant verwachten.'

Dat is geen vermindering van administratieve lasten

'Dat we in dit land te veel regels hebben is iets anders. Dat werkt verstikkend, maar dat geldt niet voor de regels voor accountants. Je wordt ondernemer omdat je risico's wilt nemen en een beetje lef hebt. Dat wordt steeds meer beperkt. Daarvan zijn genoeg voorbeelden.'

Is het NIVRA regelsteller of belangenhartiger?

'Ik wil niet dat het NIVRA wordt gezien als verlengstuk van de grote kantoren

of van accountantskantoren in het algemeen. We zetten regels in het veld. Regels die soms ook best kunnen conflicteren met commerciële belangen van kantoren. Dat is een insteek die het NIVRA in de komende jaren moet bewijzen. Doen we dat niet dan volgt over vijf jaar, bij de evaluatie van de accountantswetgeving, mogelijk de conclusie dat er onvoldoende grond is voor een wettelijke status. Dan houdt het dus op. Dus moeten we bewijzen dat we bezig zijn in het maatschappelijk belang. Iets anders is dat het NIVRA een vereniging is met 14 000 leden, die willen wel iets terug voor hun contributie. Dat betekent dus: ondersteuning in vaktechniek, cursussen, helpdeskfuncties en dergelijke. Misschien moet je belangenbehartiging wel onderbrengen in een aparte poot. Aan de andere kant is de belangenbehartiging door het NIVRA nooit zo heftig geweest. Waarom is ooit de SRA opgericht? We voeren wel een discussie over pluriformiteit. Veel van onze leden werken als interne accountant of controller bij een onderneming of bij de overheid. Gevoegd bij onze leden in het openbare beroep hebben we zo de hele controleketen in beeld: interne audit,

externe audit, compliance, verslaggeving, enzovoort. Dat is waardevol.'

Accountancy nu en tien jaar geleden?

'Anders. Binnen grote kantoren is nu discussie over welke opdrachten wel of niet geaccepteerd kunnen worden. Tien jaar geleden was dat anders: adviesopdracht, pakken! Ik zeg niet dat dat toen per se fout was. De buitenwereld is gefocused op Enron, Ahold en Parmalat en de rol van de accountant. Daardoor is iedereen wel voorzichtiger geworden.'

Is dat winst?

'Ja. We weten dat er jaren zijn geweest dat er bij de selectie van vennoten vooral gekeken werd naar commerciële kwaliteiten. Daar is nu veel meer evenwicht in gekomen. Het gaat nu ook om andere kwaliteiten. We moeten er ook voor zorgen dat de compliance op onze kantoren goed wordt ingevuld. Adviesopdrachten worden gewogen en grote kantoren weigeren soms adviesopdrachten. Daar zouden ze eigenlijk mee naar buiten moeten komen.' An